

**UCHWAŁA NR XV/109/2020
RADY GMINY KOŁBIEL**

z dnia 21 maja 2020 r.

w sprawie: uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kolbiel na lata 2020-2022.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 713z późn.zm.) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1111 z późn.zm.) Rada Gminy Kolbiel, uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kolbiel na lata 2020-2022” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kolbiel.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

§ 4. Uchwała podlega podaniu do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie tekstu uchwały na tablicy ogłoszeń w budynku Urzędu Gminy Kolbiel oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Gminy Kolbiel.

Przewodniczący Rady Gminy

Robert Mazek

**Załącznik do
Uchwały Nr XV/109/2020
Rady Gminy Kołbiel
z dnia 21 maja 2020 roku**

**GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY W GMINIE KOŁBIEL
NA LATA 2020 – 2022**

Wprowadzenie

„Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Kołbiel na lata 2020 –2022” został opracowany na podstawie Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która szczegółowo określa zasady i formy pomocy rodzinom przeżywającym trudności, w tym m.in. nakłada na gminy obowiązek opracowania 3-letnich programów wspierających rodziny. Program stanowi kontynuację celów i zadań wskazanych do realizacji w poprzednich Programach wspierania rodziny, realizowanych począwszy od 2013 roku+. Obowiązek ten powinien być realizowany przy wzajemnej współpracy i współdziałaniu odpowiednich instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, środowisk i osób realizujących zadania związane pośrednio lub bezpośrednio z pomaganiem rodzinie. Od 2013 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołbieli realizuje zadania należące do właściwości gminy z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, przy współpracy z instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi realizującymi działania na rzecz dziecka i rodziny. „Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Kołbiel na lata 2020-2022” stanowi samodzielny program służący wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Główną komórką budująca społeczeństwo jest rodzina, w skład której wchodzi odpowiednio rodzice oraz dzieci. Rodzina jako grupa społeczna przekazuje wartości, dziedzictwo kulturowe, a przede wszystkim zapewnia ciągłość biologiczną społeczeństwa. Do prawidłowego rozwoju dziecko potrzebuje głównie miłości, poczucia bezpieczeństwa, stymulacji ze strony rodziny oraz zaspokojenia podstawowych potrzeb. Oddziałując na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje oraz ukierunkowuje jego postępowanie na całe życie. Prawidłowe relacje w rodzinie chronią przed powstaniem różnorodnych problemów. Do elementarnych przyczyn występowania współczesnych problemów w rodzinie można zaliczyć: problemy ekonomiczne, uzależnienia, przemoc, niedostosowanie społeczne oraz rozpad rodziny. Współczesna rodzina boryka się z wieloma problemami i coraz częściej ma to negatywny wpływ na zapewnienie dzieciom prawidłowej opieki i wychowania. Dlatego też, jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, odpowiednie instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny, zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Głównym celem Programu jest poprawa funkcjonowania całej rodziny oraz zapewnienie dziecku warunków do prawidłowego rozwoju. Niniejszy Program jest propozycją zintegrowanych kierunków działań realizowanych w zakresie opieki nad dziećmi i rodziną na terenie Gminy Kołbiel.

1. CELE I ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Strategicznym celem Programu jest budowa lokalnego systemu pomocy rodzinie w Gminie Kołbiel, w ramach którego rodzina będzie mogła liczyć na pomoc i kompleksowe wsparcie. Zgodnie z założeniami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zadaniem obowiązkowym jednostek samorządów terytorialnych oraz organów administracji rządowej jest wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz organizacji pieczy zastępczej w zakresie ustalonym ustawą.

Celem *Programu* jest pomoc i wsparcie rodzin z dziećmi, w których występują różne problemy i trudności, w szczególności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz tworzenie optymalnych warunków do wychowywania dziecka w środowisku rodziny biologicznej. Program zakłada rozwój zintegrowanego systemu pomocy i wsparcia rodzin z dziećmi, które borykają się z wieloma problemami na terenie gminy Kołbiel poprzez realizację szeregu kompleksowych działań.

W systemie wsparcia rodzin dysfunkcyjnych w pierwszej kolejności wszystkie działania winny być skoncentrowane na wsparcie rodziny biologicznej, a następnie na pomoc dziecku, które nie może przebywać we własnej rodzinie, poprzez umieszczenie go na czas określony w pieczy zastępczej rodzinnej lub instytucjonalnej.

Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny i ochronny, jednakże w pierwszej kolejności zostaną stworzone rodzinie możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Wtedy bowiem będzie możliwe zwiększenie jej szans na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie jej własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności.

Pomoc rodzinie będzie ukierunkowana na wykorzystanie zasobów własnych rodziny, a wsparcie instytucjonalne będzie zapewnione w sytuacji, gdy rodzina będzie musiała zmierzyć się z problemami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać.

Wsparcie rodziny będzie prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem. W przypadku gdy ingerencja stanie się konieczna, w pierwszej kolejności należy próbować chronić dobro dziecka, udzielając wsparcia całej rodzinie. Celem wsparcia rodzin dysfunkcyjnych, jest przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Wspólnym celem pracy z rodziną dysfunkcyjną jest przede wszystkim odbudowywanie funkcji opiekuńczo-wychowawczych, umacnianie więzi uczuciowych, integracja rodziny, pomoc w integrowaniu rodziny z otoczeniem oraz neutralizowanie przypadków patogenicznego oddziaływania rodziny na dziecko.

Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, asystenta rodziny, pedagogów szkolnych, nauczycieli, policję, kuratorów i przedstawicieli innych instytucji i organizacji, które realizują działania na rzecz dziecka i rodziny.

Zasadniczą rolę we wspieraniu rodziny stanowią pracownicy socjalni. To oni poprzez znajomość środowiska lokalnego mają dogodną pozycję w ocenie zagrożeń rodzin. Mogą proponować realną pomoc, a także dokonując analizy sytuacji poszczególnych rodzin udzielać skutecznego wsparcia. System taki zakłada wsparcie rodziny w postaci pracy socjalnej, w której pomoc finansowa i materialna leży w kompetencji ośrodka pomocy społecznej, natomiast przydzielony rodzinie dysfunkcyjnej asystent ma za zadanie wspierać i towarzyszyć rodzinie w organizacji i wypełnianiu codziennych obowiązków.

Asystent rodziny w założeniu pełni rolę odmienną od pracownika socjalnego. Przede wszystkim jego elastyczny, zadaniowy czas pracy dostosowany jest do rytmu życia rodziny i jej realnych potrzeb. Jego praca ma na celu przezwyciężenie trudnej sytuacji, pokonanie problemów oraz znalezienie właściwego kierunku działania, tak aby rodzina mogła samodzielnie rozwiązywać powstałe problemy i trudności, z którymi spotyka się na co dzień. Asystent pomaga i wspiera rodziny wychowujące dzieci, w których występują różnorodne problemy. opiekuńczo-wychowawcze, ale także pomaga i wspiera rodziców ubiegających się o odzyskanie władzy rodzicielskiej. Jeżeli dzieci znajdują się w pieczy zastępczej, jego rolą jest podjęcie działań wspólnie z rodzicami mającymi na celu jak najszybszy powrót dzieci do rodziny.

Asystent koordynuje również wsparcie kobiet w ciąży i rodzin, w których ma się urodzić lub urodziło się dziecko, u którego zdiagnozowano nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu. Wskazane zadania są zadaniami nowymi przeznaczonymi do realizacji w oparciu o Ustawę z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2019 r. poz. 473 z późn.zm.).

Działania skierowane na rzecz rodzin muszą być wzmocnione poprzez inne aspekty pomocy, w tym głównie świadczenia pieniężne oraz niepieniężne w ramach pomocy społecznej, wyrównywanie różnic socjalnych, wspieranie w realizacji potrzeb bytowych, szans życiowych czy asekuracji w obliczu zagrożeń życia codziennego.

Program uwzględnia uwarunkowania gminy Kolbiel i rozwiązania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz występujące i przewidywane potrzeby w tym zakresie. Zapisane do realizacji działania ukierunkowane są na wielodyscyplinarne wspieranie rodzin z dziećmi oraz utworzenie zintegrowanego lokalnego systemu wsparcia rodzin.

2. DIAGNOZA ŚRDOWISKA I PROBLEMÓW

Do określenia zadań *Gminnego programu wspierania rodziny w Gminie Kołbiel na lata 2020 – 2022* wykorzystano statystyki Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołbieli oraz analizę społeczną zawartą w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kołbiel.

Dla potrzeb Programu zebrano informacje dotyczące: liczby mieszkańców gminy, liczby dzieci i młodzieży, liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej oraz innych form pomocy realizowanych przez ośrodek, liczby dzieci z terenu gminy przebywających w pieczy zastępczej, co szczegółowo przedstawiają poniżej zestawienia w formie tabelarycznej.

Dane statystyczne pochodzą ze źródeł: ewidencji ludności Urzędu Gminy, rejestrów i sprawozdawczości GOPS (stan na 31.12.2019 r.).

Tabela 1. Dane statystyczne dotyczące świadczeń i pomocy udzielonej rodzinom zamieszkałym na terenie gminy Kołbiel w latach 2018-2019

	Rok 2018	Rok 2019
Liczba mieszkańców Gminy Kołbiel	8 186	8 248
Liczba dzieci i młodzieży zamieszkującej w gminie w wieku 0-18 lat	1 773	1 822
Liczba rodzin/osób korzystających z pomocy społecznej	105/225	106/226
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	300	245
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego	726	1060
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia dobry start	725	748
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia za życiem	1	1
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego	14	8
Liczba rodzi posiadających KDR	177	407
Liczba rodzin/osób korzystających ze wsparcia asystenta rodziny	9/35	7/29
Liczba dzieci z terenu gminy przebywających w pieczy zastępczej	12	13

Z analizy danych zawartych w powyższej tabeli wynika, iż według danych Urzędu Gminy Kołbiel notowany jest systematyczny przyrost liczby mieszkańców gminy. Również w analizowanym okresie stale wzrasta liczba dzieci i młodzieży w przedziale wiekowym 0-18 lat.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołbieli wynika, że 226 osób, co stanowi 2,74% mieszkańców gminy Kołbiel, korzystało w roku 2019 z różnych form pomocy społecznej realizowanych przez Ośrodek. W analizowanym okresie liczba rodzin

i osób korzystających z różnych form pomocy i wsparcia utrzymuje się na porównywalnym poziomie.

Analizując inne formy pomocy i wsparcia można zaobserwować zmniejszającą się liczbę rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, W tym miejscu wskazania wymaga, iż wzrasta liczba rodzin korzystających ze świadczeń wychowawczych i świadczenia dobry start. Zmianie nie uległa liczba rodzin korzystających z jednorazowego świadczenia „Za życiem”. Również liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny nieznacznie się zmniejszyła.

Analizując powyższe dane można zaobserwować zwiększającą się liczbę dzieci przebywających w pieczy zastępczej, za które Gmina Kołbiel od 2014 roku współfinansuje koszty pobytu. Tendencja wzrostowa występuje w liczbie rodzin posiadających Kartę Dużej Rodziny. Wzrost ten wynika jednak z faktu, iż od 2019 roku uprawnieni do KDR są również rodzice, którzy kiedykolwiek posiadali, co najmniej troje dzieci.

Kolejny obszar, który wymaga analizy dotyczy powodów przyznania pomocy. Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołbieli w latach 2018 i 2019 dominującymi i zarazem najczęściej powtarzającymi się problemami są kolejno: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, alkoholizm, potrzeba ochrony macierzyństwa, przemoc w rodzinie, sieroctwo oraz bezdomność. W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe dane.

Tabela 2. Powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej na terenie gminy Kołbiel w latach 2018 - 2019

	LICZBA RODZIN/ OSÓB W RODZINACH w 2018r.	LICZBA RODZIN/OSÓB W RODZINACH w 2019r.
Ubóstwo	44/73	47/86
Sieroctwo	1/4	0
Bezdomność	0	1/1
Bezrobocie	32/83	16/41
Długotrwała lub ciężka choroba	42/89	45/86
Alkoholizm	17/53	20/42
Niepełnosprawność	27/59	31/65

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	21/80	21/79
Potrzeba ochrony macierzyństwa	6/28	7/33
Przemoc w rodzinie	1/2	0

Powyższe dane wskazują, że głównym powodem udzielenia pomocy jest ubóstwo występujące w rodzinach. Kolejne powody to długotrwała i ciężka choroba, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, alkoholizm oraz bezrobocie i potrzeba ochrony macierzyństwa. W większości rodzin korzystających z pomocy i wsparcia podstawą do udzielenia pomocy jest równoczesne występowanie kilku przesłanek. W ramach wsparcia, rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej zamieszkujące gminę Kołbiel mają możliwość skorzystania z bezpłatnego specjalistycznego poradnictwa m.in. psychologicznego w Psychologicznym Punkcie Konsultacyjnym oraz poradnictwa prawnego w Punkcie Porad Prawnych w Urzędzie Gminy Kołbiel.

Tabela 3. Typy rodzin objętych pomocą społeczną na terenie gminy Kołbiel w latach 2018-2019

	LICZBA RODZIN/OSÓB W RODZINACH w 2018 r.	LICZBA RODZIN/OSÓB W RODZINACH w 2019 r.
Rodziny ogółem	105/225	106/226
o liczbie osób		
1	58/58	56/56
2	17/34	18/36
3	5/15	9/27
4	12/48	13/52
5	9/45	6/30
6 i więcej	4/25	4/25
Rodziny z dziećmi ogółem	26/112	29/115
o liczbie dzieci		
1	9/33	12/38
2	12/54	11/45
3	5/25	5/26
4	2	1/6

5	0	0
6	0	0
7 i więcej	0	0
Rodziny niepełne ogółem	7/22	10/28
o liczbie dzieci		
1	4/9	6/14
2	2/9	3/10
3	1/4	1/4
4 i więcej	0	0
Rodziny emerytów i rencistów	15/23	16/25

Jak wynika z powyższej analizy, liczba rodzin i osób korzystających z różnych form pomocy społecznej pozostaje na zbliżonym poziomie, w tym nieznacznie zwiększyła się liczba rodzin z dziećmi do 39. Analizując dane z wcześniejszych okresów wynika, iż liczba rodzin (zwłaszcza z dziećmi) korzystających z pomocy społecznej wykazuje tendencję malejącą. Wśród głównych przyczyn zmniejszania się beneficjentów pomocy społecznej należy wymienić poprawę sytuacji na rynku pracy, co prowadzi do spadku liczby osób pozostających bez zatrudnienia. Powodem tego jest także wsparcie rodzin z dziećmi w postaci świadczenia wychowawczego, świadczenia dobry start oraz realizowanego *Gminnego Programu wspierania rodzin wielodzietnych zamieszkałych na terenie gminy Kolbiel*, który ma na celu wsparcie rodzin wielodzietnych (troje i więcej dzieci) posiadających ogólnopolską Kartę Dużej Rodziny. Te formy pomocy i wsparcia mają znaczący wpływ na polepszającą się sytuację finansową rodzin.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego zdiagnozowana została przez pracowników socjalnych w 21 środowiskach. W analizowanym okresie liczba rodzin z tym problemem nie uległa zmianie. Do głównych przyczyn występowania tego rodzaju problemu na terenie gminy można zaliczyć uzależnienia oraz niski poziom umiejętności wychowawczych rodziców.

Rodziny te przy zapewnieniu pomocy i wsparcia ze strony podmiotów realizujących działania na rzecz dziecka i rodziny, powinny być w stanie zapewnić dzieciom właściwą opiekę i rozwój, co daje szansę na pozostanie ich w rodzinach biologicznych. Powyższe dane wskazują również, w jakich aspektach należy wspierać i pomagać rodzinie, aby prawidłowo funkcjonowała i stanowiła pozytywne środowisko rozwoju dziecka.

3. ANALIZA SWOT W OBSZARZE WSPARCIA RODZINY

Analiza SWOT w przypadku *Gminnego programu wspierania rodziny w Gminie Kołbiel* stanowi skuteczną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. **MOCNE STRONY:**

- Dobra współpraca pomiędzy instytucjami, podmiotami, organizacjami działającymi na rzecz rodziny i dziecka;
- Zabezpieczenie środków finansowych w budżecie gminy na pomoc i wsparcie rodzin dysfunkcyjnych;
- Poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym;
- Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji działających na rzecz rodziny i dziecka;
- Dobre rozeznanie problemów i potrzeb środowiska lokalnego m. in. przez pracowników pomocy społecznej, oświaty, służby zdrowia, radnych, sołtysów;
- Istnienie warunków do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej z rodziną;
- Zapewnienie wsparcia ze strony zatrudnionego asystenta rodziny, pozwalające na budowanie efektywnych metod współpracy z rodziną w jej środowisku;
- Działalność grupy wsparcia dla osób uzależnionych „Barka” oraz dla osób współuzależnionych „Przystań”;
- Dostęp do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego m.in. prawnego, psychologicznego, rodzinnego w Urzędzie Gminy Kołbiel oraz pedagogicznego w placówkach oświatowych;
- Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych skierowane do osób i rodzin z problemem uzależnienia (alkohol, narkotyki, dopalacze);
- Działania Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz rodziców w placówkach oświatowych;
- Dobrze rozwinięta baza obiektów sportowych, świetlic szkolnych na terenie gminy;
- Baza instytucji wspierających rodzinę (Urząd Gminy, GOPS, Policja, Sąd, placówki oświaty, placówka służby zdrowia, placówki kultury), kościoły oraz organizacje i stowarzyszenia.

SŁABE STRONY:

- Mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny;
- Ograniczanie środków finansowych z budżetu państwa na zadania realizowane przez gminę w zakresie wspierania rodziny;
- Brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży;
- Uboga oferta różnorodnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz rodzin;
- Brak programów korekcyjnych dla sprawców przemocy realizowanych na poziomie powiatu;
- Wielorakie uzależnienia członków rodzin oraz narastająca przemoc w rodzinie;
- Bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie, niechęć do nawiązywania współpracy ze służbami realizującymi wsparcie i pomoc rodzinie;
- Brak pozytywnych wzorców osobowych i zaniedbywanie obowiązków opieki i wychowania przez rodziców.

SZANSE:

- Zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych;
- Dalszy rozwój współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami wspierającymi rodziny z dziećmi;
- Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników instytucji wspierających rodziny;
- Utrzymanie zatrudnienia asystenta rodziny w celu wsparcia rodzin dysfunkcyjnych;
- Łatwiejszy dostęp do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego, prawnego, rodzinnego) poza gminą;
- Wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz rodzin;
- Ustanowienie rodzin wspierających (w zależności od występujących potrzeb);
- Realizacja rządowych programów i możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych przeznaczonych na obniżenie poziomu wykluczenia społecznego rodzin z dziećmi;
- Rosnące wsparcie finansowe rodzin o charakterze socjalnym.

ZAGROŻENIA:

- Brak świadomości występujących problemów oraz nieumiejętność szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne;
- Brak chęci współpracy i zaangażowania ze strony rodzin niewydolnych opiekuńczo i wychowawczo;
- Zanik więzi i tradycji rodzinnych, brak pozytywnych wzorców w rodzinie, „pęd życia”;
- Zaniechanie obowiązków opiekuńczo – wychowawczych przez rodziców;
- Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawiska „dziedziczenia biedy”;
- Wzrost patologicznych zachowań w rodzinach, jak również wśród dzieci i młodzieży tj. uzależnienia, przemocy;
- Ograniczanie środków finansowych na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny;
- Niestabilność prawa dotycząca polityki społecznej, niespójność, częste zmiany.

4. ADRESACI PRORAMU

Program skierowany jest do rodzin z dziećmi mieszkających na terenie gminy Kołbiel, w szczególności tych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, bądź też takich, które wyrażają chęć współpracy na rzecz odzyskania opieki nad dziećmi, a tym samym ich powrotu do domu rodzinnego. Jak również do rodzin zagrożonych takimi problemami.

5. CELE PROGRAMU

CEL GŁÓWNY:

Wspieranie rodzin z dziećmi przeżywającymi trudności, w szczególności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania. Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych wymaga określenia celów szczegółowych oraz działań służących ich realizacji.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

I. Wzmocnienie roli i funkcji rodziny poprzez podnoszenie świadomości w zakresie funkcjonowania rodziny i rozwijania umiejętności opiekuńczo-wychowawczych

Lp.	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	PRZEWIDYWANE EFEKTY	REALIZATORZY
1.	Prowadzenie spotkań, konsultacji, mediacji i poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego, rodzinnego, pedagogicznego) w szczególności dla rodzin zagrożonych uzależnieniami, doznającymi przemocy.	- liczba udzielonych porad; - liczba osób/rodzin korzystających z porad.	- poprawa funkcjonowania osób i rodzin korzystających ze wsparcia; - poprawa relacji pomiędzy członkami rodziny; - skrócenie czasu oczekiwania na bezpłatną pomoc specjalistów.	Samorząd gminy, GOPS, placówki oświaty, Punkt Porad Prawnych, Psychologiczny Punkt Konsultacyjny, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny.
2.	Świadczenie pracy socjalnej rodzinom z dziećmi, w tym w szczególności z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w oparciu o plan pracy z rodziną i kontrakt socjalny, polegający m.in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym.	- liczba osób/rodzin objętych wsparciem w formie pracy socjalnej; - liczba kontraktów socjalnych.	- zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych poprzez wczesne reagowanie; - wzmocnienie pozytywnych postaw rodzicielskich; - zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie pełnienia prawidłowych wzorców wychowawczych i poprawy relacji między członkami rodziny.	GOPS
3.	Analiza sytuacji rodzin, w których dzieci zagrożone są umieszczeniem poza rodziną biologiczną.	- liczba rodzin.	- pozostanie dzieci w rodzinie biologicznej; - zapobieganie sytuacji kryzysowej w rodzinie oraz umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.	GOPS, placówki oświaty, Policja, kuratorzy.
4.	Wspieranie rodzin z dziećmi przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych oraz rodziny wspierające (w razie stwierdzonych potrzeb), w celu osiągnięcia przez rodzinę podstawowego poziomu	- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	- zabezpieczenie bezpiecznych warunków życia i rozwoju dzieci w rodzinach biologicznych; - poprawa funkcjonowania rodziny; - zwiększenie świadomości	Samorząd gminy, GOPS.

	stabilności życiowej.		rodziców w zakresie prawidłowych wzorców wychowawczych; - usamodzielnianie rodzin.	
5.	Podjęcie działań w zakresie ustanowienia rodzin wspierających, w celu wsparcia rodzin dysfunkcyjnych.	- liczba rodzin wspierających.	- poprawa funkcjonowania rodzin; - przekazywanie pozytywnych zachowań i wartości.	Samorząd gminy, GOPS.
6.	Koordinacja wsparcia kobiet w ciąży i rodzin przez asystenta rodziny w ramach ustawy „Za życiem”.	- liczba kobiet/rodzin objętych wsparciem.	- wzmocnienie funkcjonowania rodzin z chorym lub niepełnosprawnym dzieckiem.	Samorząd gminy, GOPS.
7.	Organizowanie i rozwój placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz placówek specjalistycznych (w zależności od potrzeb).	- liczba dziennych placówek wsparcia.	- wyrównywanie szans edukacyjnych i wychowawczych dzieci i młodzieży.	Samorząd gminy, GOPS, placówki oświaty.
8.	Organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży m.in. sportowych, plastycznych, muzycznych, rozwój kół zainteresowań oraz wyrównawczych i logopedycznych.	- ilość dostępnych form zajęć.	- umiejętność organizowania czasu wolnego; - rozwijanie zainteresowań; - wspieranie zdrowego stylu życia.	Placówki oświaty, Gminna Biblioteka Publiczna, organizacje pozarządowe.
9.	Organizowanie spotkań, grup wsparcia (w zależności od potrzeb) dla rodzin.	- liczba spotkań; - liczba grup wsparcia.	- wymiana doświadczeń; - wzajemne wsparcie; - wzmocnienie poczucia wartości członków rodzin.	GOPS, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny, Psychologiczny Punkt Konsultacyjny.
10.	Realizacja programów profilaktycznych i terapeutycznych skierowanych do rodziców i dzieci.	- liczba programów.	- podniesienie wiedzy, świadomości rodziców i dzieci; - zapobieganie sytuacjom kryzysowym w rodzinie.	Placówki oświaty, Policja, GKRPA.

II. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny oraz pomoc w integracji i dążenie do jej reintegracji

Lp.	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	PRZEWIDYWANE EFEKTY	REALIZATORZY
1.	Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialno-bytowej w ramach systemu pomocy społecznej oraz systemu świadczeń rodzinnych, wychowawczych, dobry start, funduszu alimentacyjnego i ustawy „Za życiem”.	- liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia.	- poprawa warunków życia rodzin; - wzmocnienie poczucia własnej wartości wśród członków rodzin; - poprawa stylu życia rodzin.	GOPS
2.	Objęcie dożywianiem rodzin a w nich wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci i młodzieży.	- liczba dożywianych dzieci; - liczba rodzin korzystających ze wsparcia.	- zmniejszenie problemu niedożywienia w rodzinach, a w szczególności wśród dzieci i młodzieży.	GOPS, placówki oświaty.
3	Wsparcie rodzin wielodzietnych poprzez wydawanie Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny oraz realizację <i>Gminnego programu wspierania rodzin wielodzietnych zamieszkałych na terenie gminy Kolbiel.</i>	- liczba osób/rodzin korzystających ze wsparcia.	- zapobieganie marginalizacji rodzin; - poprawa stylu życia rodzin; - zwiększenie dostępu do form aktywnego spędzania czasu wolnego.	GOPS, placówki oświaty, samorząd gminy, partnerzy uczestniczący w realizacji <i>Gminnego Programu.</i>
4.	Zapewnienie pomocy dzieciom i młodzieży w formie stypendiów, zasilków szkolnych, wyprawki szkolnej oraz organizowanie wypoczynku w czasie wolnym od nauki szkolnej.	- liczba dzieci korzystających z pomocy materialnej; - ilość dostępnych form wypoczynku.	- stworzenie optymalnych warunków do rozwoju i edukacji; - wyrównywanie szans dzieci i młodzieży; - zwiększenie dostępu do form aktywnego spędzania czasu wolnego.	Samorząd gminy, placówki oświatowe, GZEAS, Gminna Biblioteka Publiczna, kościoły katolickie.

5.	Aktywizacja społeczno-zawodowa osób nieaktywnych zawodowo poprzez szkolenia zawodowe, organizowanie prac społecznie-użytecznych, robót publicznych i staży.	- liczba osób aktywizowanych.	- wsparcie aktywności zawodowej rodziców oraz dorosłych członków rodzin.	Urząd Gminy, GOPS, PUP.
6.	Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz ograniczania bądź niwelowania własnych dysfunkcji związanych z uzależnieniami czy też dotkniętych przemocą.	- liczba osób/rodzin objętych działaniami GKRPA i Zespołu Interdyscyplinarnego, Psychologicznego Punktu Konsultacyjnego.	- poprawa funkcjonowania rodzin; - dobrowolne podjęcie leczenia odwykowego; - korygowanie zachowań agresywnych.	GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny, Psychologiczny Punkt Konsultacyjny, GOPS, kuratorzy.
7.	Współpraca z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, w celu zapewnienia pobytu dzieci w pieczy zastępczej.	- liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej.	- zapewnienie opieki i pomocy dzieciom, których dobro w rodzinie biologicznej jest zagrożone.	GOPS, PCPR, placówki opiekuńczo-wychowawcze.
8.	Dążenie do reintegracji rodziny poprzez współpracę asystenta rodziny z rodzicami dzieci przebywającymi w pieczy zastępczej.	- liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny; - liczba dzieci, które wróciły do rodzin biologicznych.	- powrót dziecka do rodziny biologicznej; - odbudowa odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami; - stabilizacja życiowa rodzin umożliwiająca powrót dzieci do rodziny; -wzmocnienie więzi rodzicielskich, podtrzymywanie kontaktów dziecka z rodzicami biologicznymi.	GOPS, PCPR.
9.	Monitoring rodzin po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny.	- liczba monitorowanych rodzin.	- utrzymywanie stabilizacji życiowej rodzin - prawidłowo wypełniane role rodzicielskie oraz prawidłowe postawy	GOPS

			rodziców; - usamodzielnione rodziny.	
10.	Współfinansowanie kosztów pobytu umieszczonych dzieci w pieczy zastępczej: - 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej; - 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej; - 50% w trzecim i kolejnym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.	- liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej.	- zapewnienie całodobowej, profesjonalnej opieki dzieciom przebywającym w pieczy zastępczej.	Samorząd gminy
11.	Doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami, podmiotami oraz organizacjami realizującymi działania na rzecz dziecka i rodziny.	- ilość spotkań/szkoleń.	- wzmocnienie współpracy w celu skuteczniejszego wsparcia i pomocy skierowanej do rodzin z dziećmi.	Wszystkie podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny na terenie gminy i poza gminą.
12.	Organizacja spotkań, wyjazdów, wystaw, koncertów, imprez integracyjnych, pikników rodzinnych, których odbiorcami są mieszkańcy różnych grup wiekowych.	- ilość spotkań, imprez integracyjnych itp.	- promowanie wartości rodzinnych; - integracja rodzin; - poprawa stylu życia rodzin; - wzmocnienie więzi rodzinnych; - zagospodarowanie czasu wolnego.	Samorząd gminy, placówki oświaty, Gminna Biblioteka Publiczna, organizacje pozarządowe, kościoły katolickie.

Wskaźnikami osiągnięcia celów szczegółowych będą dane liczbowe pozyskane w ramach realizacji poszczególnych działań zawartych w *Programie*.

Zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie realizacji *Programu* mogą być one zmodyfikowane, o dane, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów *Programu*.

6. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

Koordynatorem *Gminnego programu wspierania rodziny w Gminie Kołbiel na lata 2020 – 2022* jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołbieli w partnerstwie z:

- Urzędem Gminy Kołbiel;
- Placówkami oświatowymi na terenie gminy oraz poza gminą,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kołbieli;
- Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym w Kołbieli;
- Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej w Kołbieli;
- Posterunkiem Policji w Kołbieli;
- Gminną Biblioteką Publiczną w Kołbieli oraz jej filiami;
- Organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami;
- Kościołami katolickimi na terenie gminy;
- Sądem Rejonowym w Otwocku;
- Kuratorami zawodowymi i społecznymi;
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Otwocku;
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku;
- Powiatowym Urzędem Pracy w Otwocku oraz
- innymi podmiotami i osobami fizycznymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

7. FINANSOWANIE I MONITOROWANIE PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Kołbiel, dotacji z budżetu państwa m.in. na realizację programów rządowych z zakresu wspierania rodziny oraz środków pozabudżetowych.

Gminny Program jest dokumentem otwartym i może być aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb oraz posiadanych możliwości. W lokalnym systemie działań w obszarze rozwiązywania problemów społecznych wszystkie podmioty są ważne i należy brać je pod uwagę. Tak rozumiana współpraca zapewni pełne i kompleksowe działanie na rzecz wsparcia rodziny i dziecka.

Monitoring będzie polegał na zbieraniu danych, dotyczących zrealizowanych zadań, w ramach *Gminnego programu wspierania rodziny w Gminie Kołbiel na lata 2020 – 2022*, od podmiotów zaangażowanych w jego realizację przez koordynatora *Programu* – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołbieli. Powyższe działania umożliwią analizę i ocenę

zebranych informacji oraz planowanie dalszych działań i doskonalenia dotychczas ustalonych. W terminie do 31 marca każdego roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołbieli będzie przedkładał Radzie Gminy w Kołbieli roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

8. PODSUMOWANIE

„Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kołbiel na lata 2020-2022” zakłada stworzenie sprzyjających warunków dla poprawy jakości życia rodzin, w szczególności dzieci. Wsparcie rodzin będzie miało charakter profilaktyczny i ochronny. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia.

Spodziewanym efektem realizacji *Programu* ma być poprawa funkcjonowania rodzin z dziećmi, w szczególności niewydolnych wychowawczo, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami, podmiotami, organizacjami działającymi na rzecz rodziny i dziecka na terenie gminy i poza gminą zaangażowanych w realizację *Programu*.

Program ma zapewnić skoordynowane wsparcie dla rodzin z dziećmi, zagrożonych społecznymi obciążeniami standardu życia, ma także dać poczucie bezpieczeństwa i gwarancję wsparcia instytucjonalnego. Każdy potrzebujący powinien mieć zapewnione wsparcie i posiadać pewność, że może je otrzymać w instytucjach do tego powołanych.

Przewodniczący
Rady Gminy

Robert Mazek

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie.....	2
Cele i założenia programu.....	3
Diagnoza środowiska i problemów.....	5
Analiza SWOT w obszarze wsparcia rodziny.....	9
Adresaci programu.....	11
Cele programu.....	11
Realizatorzy i partnerzy programu.....	17
Finansowanie i monitorowanie programu.....	17
Podsumowanie.....	18

SPIS TABEL

Tabela 1. Dane statystyczne dotyczące świadczeń i pomocy udzielonej rodzinom zamieszkałym na terenie gminy Kołbiel w latach 2018-2019.....	5
Tabela 2. Powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej na terenie gminy Kołbiel w latach 2018 – 2019.....	6
Tabela 3. Typy rodzin objętych pomocą społeczną na terenie gminy Kołbiel w latach 2018-2019.....	7